

ရခိုင်တောင်သူလယ်သမားတို့၏ သားချော့တေး

မင်းပြားမင်းသိန်းဇံ

မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၀ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ၊ အတွဲ ၂၈၊ အမှတ် ၁၀၊ နှာ ၃၆-၃၈ ထိ။

ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ရခိုင်တို့သည် မိမိ၏သားငယ်၊ သမီးငယ်၊ မောင်ငယ်၊ နှမငယ်များကို မိမိ၏ရင်ခွင်ထဲ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုခက်လွဲ၍သော်လည်းကောင်း သားချောတေးများကို အသံနေ အသံထားဖြင့် ရင့်ရင့်ရူရူသီဆို၍ ချောမြူခဲ့ကြပါသည်။ ယခုလည်း ထိုသားချောတေးများကို ရခိုင်ဒေသရှိ မြို့ကြီးပြကြီးများတွင် မတွေ့နိုင်သော်လည်း ကျေးလက်ဒေသများတွင် ယနေ့ထိတိုင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသေးသည်။

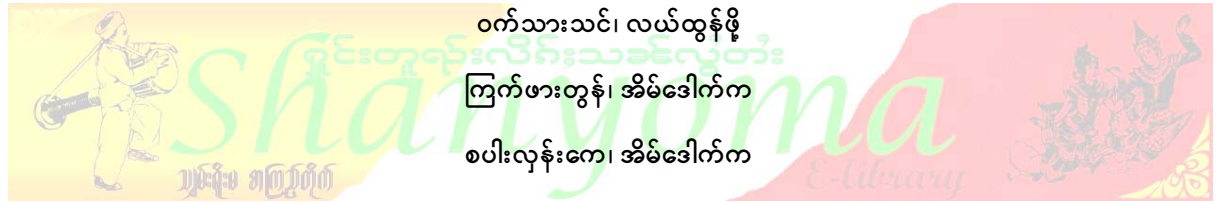
ဤသားချောတေးများမှာ မည်သည့်ခေတ်၊ မည်သည့်အချိန်ကာလကစတင်၍ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းကို တပ်အပ်သေချာ မပြောနိုင်သော်လည်း ရခိုင်တို့၌ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုများ တိုးတက်ထွန်းကားခဲ့သော မြောက်ဦးခေတ်မှစ၍ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်းကို မှန်းဆ၍ ရနိုင်စရာရှိသည်။

တဖန် ရခိုင်သားချောတေးများသည် နန်းဟန်မပါ၊ ပဒေသရာဇ်မဆန်ပဲ လူမှုရေး၊ တောနေသဘာဝ၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံတို့ကို အခြေခံပြီး စပ်ဆိုထားကြသော သားချောတေးများ ဖြစ်ကြသည့်အလျောက် ၎င်းသားချောတေးများသည်ပင်လျှင် ပြည်သူတို့၏ဘဝနှင့်ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှု အခြေအနေများကို ဖော်ပြနေလေသည်။

အထူးသဖြင့် ၎င်းသားချောတေးများအနက် ရခိုင်တိုင်းရင်းသား တောင်သူလယ်သမားတို့၏ဘဝကို အဓိကထား၍ စပ်ဆိုခဲ့ကြသော သားချောတေး အချို့ကို ဖော်ပြပါမည်။

ကြက်ဖားတွန် မိုးသောက်ထ

စပါးလှန်း၊ ကေန်းဖို့

ဝက်သားသင်၊ လယ်ထွန်ဖို့

ကြက်ဖားတွန်၊ အိမ်ဒေါက်က

စပါးလှန်းကေ၊ အိမ်ဒေါက်က

ကြက်ဖားတွန်၊ တန်းထက်က

ဝက်သားသင်ကေ၊ တန်းဗျက်က

တန်းဗျက်လက်တန်၊ ကြက်ဖားတွန်ကေ

မိုးသောက်ထလေ၊ မိုးသောက်...ထ...။

ကေန်း=ကျီးကန်း

ကြက်ဖား=ကြက်ဖ

အိမ်ဒေါက်က=အိမ်နောက်ဖေးဆုံးက

တန်းဗျက်=ခပြင်း

ဤသားချောတေးသည် တောနေတောင်သူလယ်သမားတို့၏လယ်ထွန်ဆင်းချိန်ကို ဖော်ပြထားပေသည်။ ထိုတောင်သူလယ်သမားတို့၏လယ်ထွန်ဆင်းချိန်မှာ မိုးသောက်နံ့နက် ကြက်တွန်သောအချိန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ တောနေသဘာဝအတိုင်း တောင်သူလယ်သမားတို့မှာ အချိန်ကို နှာရီဖြင့် အသုံးမပြုကြပဲ ကြက်တွန်သံကိုသာ သတ်မှတ်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

မို့ဟင်းခူး

အမေလေ၊ ရောက်မလေ

မို့ဟင်းခူးစောင်၊ လားကတ်မေ

မို့ဟင်းလည်းခူး၊ စူးလည်းစူး

အစူးလည်းထွင်၊ နီလည်းဝင်

အိမ်ကိုလည်းရောက်၊ မိုးလည်းသောက်

ကောက်ရီကောက်...။

မို့ဟင်း=-ငှက်ကြီးတောင်ဟင်း

မို့ဟင်းခူးစောင်=ငှက်ကြီးတောင်ဟင်းခူးဖို့

လားကတ်မေ=သွားကြမယ်

စူးလည်းစူး=ဆူးလည်းစူး

နီလည်းဝင်=နေလည်းဝင်

ကောက်ကရီကောက်=ကြက်ဦးတွန်လေပြီ။ ကြက်တွန်သံ ကြားရသည်။

ဤသားချော့တေးမှာ တောနေသဘာဝအတိုင်း တောင်သူလယ်သမားတို့မှာ ငါးရှာ၊ ဟင်းခူး၊ ထင်းခုတ် စသည့် အလုပ်များကို လုပ်ကိုင်ကြရသည့်အလျောက် ယင်းအနက် ဟင်းခူးသောအလုပ်ကို စပ်ဆိုထားသည့်သားချော့တေးတပုဒ် ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဟင်းခူးရာ၌ ငှက်ကြီးတောင်ဟင်းခူးခြင်းကို ဖွဲ့ဆိုထားပေသည်။ ငှက်ကြီးတောင်ဟင်းခူးယင်း ဆူးစူးမိ၍ ဆူးကို ထွင်နေရသဖြင့် အိမ်သို့ မပြန်နိုင်ပဲ နေဝင်မိုးချုပ်သွားပြီး မနက်မိုးလင်းသောအခါမှ အိမ်သို့ ရောက်ရှိသွားပုံကို ဖွဲ့ထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

လယ်သူကြီးသမီး ပုခက်လွဲ

ဖခင်ရင်းသို့

အမမိုးကေ၊ သမီးလှယေ။

ပုခွက်သျှေမှာ၊ အိပ်ပါလင့်...လေ။

သမီး...သမီး၊ ချစ်သမီး

သမီးဖခင်၊ ကိုင်းလယ်ပြင်မှာ

လင့်စင်ကိုစီး၊ စပါးတီးလို့

သမီးရတနာ၊ လှဖို့ရာကို

ဝယ်ဗျာပီးရေ၊ သမီးလှယေ

ဇူးဝေ...ဝေ...၊ ဇူး...ဇူး...

ဖခင်ရင်သွီး=ဖခင်ရင်သွေး

အမိမွီး=အမေမွေးလျှင်

ပုခွက်သျှေ=ပုခက်ကလေး

အိပ်ပါလင့်လေ=အိပ်ပါကွယ်

လင့်စင်ကိုစီး=စပါးလွင့်သောစင်ကို စီး၍

ဝယ်ဗျာပီးရေ=ဝယ်၍ပေးသည်။

ဇူးဝေ...ဝေ...=အဖျားခတ်ကာရန်

ဤသားချောတေးမှာ ဖခင်ဖြစ်သူ လယ်သူကြီးက သမီးဖြစ်သူအား ချောမြူနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဖခင်လယ်သူကြီးသည် မိမိ၏သမီးဖြစ်သူ အလှဆင်နိုင်ရန်အတွက် ထဘီ၊ အင်္ကျီ၊ သနပ်ခါး စသည်တို့ကို ဝယ်ရန် ဖခင်သည် လယ်တောတခွင်၌ မမောနိုင် မပန်းနိုင်ပဲ အလုပ် လုပ်နေရခြင်းကို ဖော်ပြထားပေသည်။

သမီးလင်ရွာ လိုက်လားဗျာ

ကန်ပေါင်ထက်မှာ...

အုန်းပင်တပင်၊ ပြိန်းပင်တပင်

အုန်းပင်ထက်မှာ၊ စာသိုက်တင်

စာချေမပေါက်၊ ခြိုးချေပေါက်

စာချေမြည်ကေ၊ ခက်ဖျားကေ

တောင်ရင်းဘုန်းကြီး၊ အစာပီး

သမီးလင်ရွာ၊ လိုက်လားဗျာ

တောင်ကိုတက်၊ ဝက်ရပါစီ

ချောင်းကိုဆင်း၊ ငါးရပါစီ

အိမ်လုံးဆားပြင်၊ အောင်မေဆံထုံး...ကြင်း-ကြင်း

ဆံထုံးထုံးလိုက်၊ ပန်းပန်လိုက်

တပြာပြာ၊ လင်းပြာစိုးကေ

ကြာရိုးတံဘက်...လေ...။

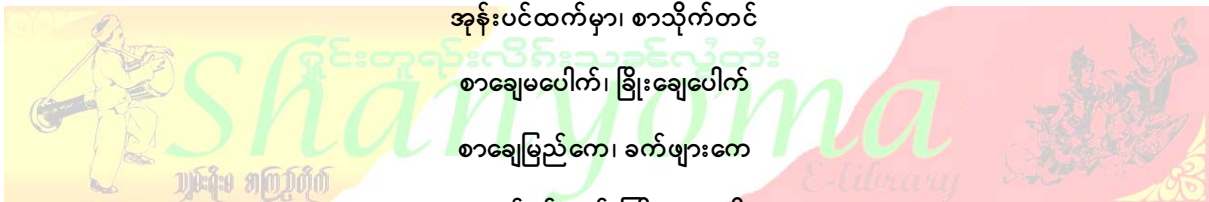
ပြိန်း=ပိန်း

ခြိုး=ချိုးငှက်

ခက်ဖျား=အကိုင်းအဖျား

တောင်ရင်းဘုန်းကြီး=တောင်ရင်းဘုန်းကြီးနာမည်

အစာပီး=အစာပေး

စီ=စေ

အောင်မေ=မိန်းမနာမည်

ကြင်းကြင်း=ကြင်းကြင်းဟူ၍ မြည်သောအသံ

လင်းပြာ=ချိုးလင်းပြာ ချိုးတမျိုး၏ အမည်

ဤသားချောတေးမှာလည်း တောင်သူဦးကြီးတို့၏ သမီး လင်၏ ရွာသို့ လိုက်ခြင်းကို ဖွဲ့နွဲ့ထားပေသည်။ အထူးသဖြင့် ဤဖွဲ့နွဲ့မှုများမှာ တောနေသဘာဝအတိုင်း ချိုးငှက်များ မြည်သံ၊ စာငှက်များ အော်မြည်သံတို့ဖြင့် တောတောင်တို့၌ ဝက်ဖမ်းခြင်း၊ မြစ်၊ ချောင်းတို့၌ ငါးရှာခြင်းနှင့်ရောထွေးပြီး ဖွဲ့နွဲ့ထားသော တောနေသဘာဝ သားချောတေးတပုဒ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ငါးယိုးစောင် လားကတ်မေ

အမျှေ-အမျှေ၊ ရွာတရွာမှာ

ငါးယိုးစောင်လည်း၊ လားကတ်ပါမေ

ငါးယိုးစောင်လည်း၊ လားကတ်ပါမေ

ထွေငါးကိုလည်း၊ ကင်-ကင်

ဒေငါးကိုလည်း၊ ချက်-ချက်

ငါးခုခိုင်မှာ၊ ဆားမြမြနုနု

တခွက်ပီးလို့လည်း၊ မသက်သာ

နှစ်ခွက်ပီးလို့လည်း၊ မသက်သာ

ဇရုံကြီးနုနု၊ ဘုန်းကြီးတရားနာ နာ

ဘုန်းကြီးတရားနာ...နာ

သကြံနီခါ၊ ရီကိုလောင်းရေ...

လောင်း...လောင်းလိုက်ဘိ...လေ...။

အမျှေ-အမျှေ=(အမြေ-အမြေ)(အမေ-အမေ)

ထွေ=ထို

လားကတ်မေ=သွားကြမယ်

ဒေ=ဒီ၊ ဤ

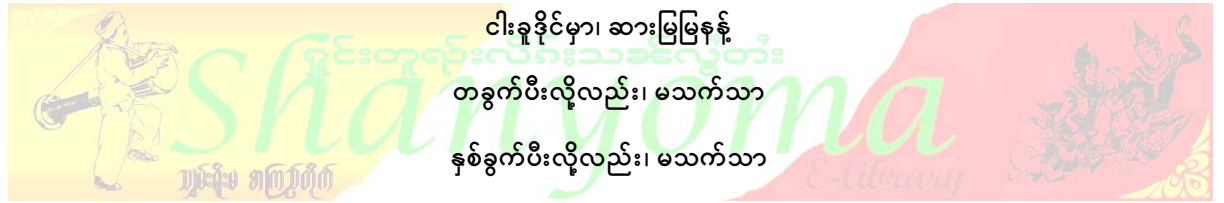
ဇရုံ=ဇလုံ

ရီကိုလောင်းရေ=ရေလောင်းသည်

ပီး=ပေး

ဆားမြမြနုနု=ဆားများများနှင့်၊ ဆားပြက်သည်၊ ဆားလွန်ကဲသည်။

ငါးယိုးစောင်=ငါးရှာဖို့

ဤသားချောတေးမှာလည်း တောနေသဘာဝအတိုင်း ငါးရှာခြင်းကို ဖွဲ့နွဲ့ထားပြီး ရရှိခဲ့သောငါးကို ဆားပေါက်
ပေါက်နှင့်ချက်ကာ အလွန်အလွန်စား၍ မြိန်ကြောင်းကို ဖော်ပြထားပေသည်။

မင်းပြားမင်းသိန်းခံ

